

Eesti kõrghariduse roll uue majanduskasvu saavutamiseks

*Kristiine Kurema
Paide gümnaasium*

Pojukene, õpi raamatut!
Mis sa sellest saad, on sinu oma.
Vähe on mul sulle pärandada!
Juhan Liiv „Isa manitsus pojale“

Juhan Liiv meelstab luuletuses „Isa manitsus pojale“ tarkust taga nõudma, sest õpitu on see, mida igäüks iseendale pärandada saab. Igaühe tarkus on tema enda rikkus ning võimaluse õppida tagab tänapäeval eelkõige ikkagi riik, lootes, et ühel hetkel asub vähemalt üks osa praegu haridust omandavatest koolinoortest, tudengitest või praktikantidest oma riigile vastuteenet tegema.

Kooliteed alustades ei mõtle ükski esimese klassi mudilane, et ideaalis omandatakse haridust riigi teenimiseks. Kardan, et nüüdisaega arvestades pean ka tõdema, et isegi osa abiturienti ikka jõudnutest ei tunne piisavat tänulikkust, tunnistamata endale riigi rolli olulisust neile aastate jooksul pakutud tarkuse suhtes, vaid ihkavad Eestist ära, jätkamaks õppeteed hoopis välismaal, jäädes ka sinna mõne teise riigi heaks töötama.

Haridus on tihedalt seotud iga eluvaldkonnaga. Õpime ju eelkõige selleks, et ühel hetkel oma teadmiste ning omandatud elukutsega perekonda üleval pidada. Seega on majanduse ja hariduse seos ilmselge. Olles noor, tean, et nüüdseks on ka minuealised pidanud teadvustama endale majanduskriisi kohalolekut ning isegi gümnaasiuminoored hoiavad oma rahal silma peal. Raha on saanud uue väärtuse. Seda väärtustatakse. Samas tahaks vast enamik eestlasi, et majandus hakkaks taas kord edukat rada liikuma. See-eest on tunnistatud, et meil on liiga vähe oskustöölisi ning hariduselus propageeritakse üha enam kutsekoole. Tekib küsimus, mis roll jääb gümnaasiumisse pürgijatele, kes tõenäoliselt kolme aasta pärast ülikooli kõrgharidust soovivad omandama minna.

Majandus on läbi aegade olnud haritud inimeste pärusmaaks. Tuleb osata matemaatikat ning peab olla reaalinete vaistuga. Rahaasjad vajavad alati suurel hulgal täpsust ning korralikku ülevaadet. Siinkohal mõtlen nii üksikinimese rahakotti kui ka terve riigi rahanduse juhtimist. Ei saa öelda, et majanduskriis oleks ebanormaalne nähtus. Pigem on see majanduse

arenemisel üks ette teada ja normaalne etapp, kuid ühel hetkel peab elu jälle tõuseteel hakkama minema, et praeguste õppurite näol ei tuleks lisa töötutele, vaid riigi teenijatele.

Siinkohal mõistan kõrghariduse vajalikkust. Mulle on kodus juba maast madalast seletatud, et õpid enda jaoks, mistõttu seadsin juba varakult prioriteediks omandada õppetöös häid tulemusi. Nüüdseks on tulemusest ehk hindest olulisema väärtuse omandanud teadmine ise ning tänu sellele tean, et tahan õpinguid jätkata ka ülikoolis. Õpin selleks, et mul ühel päeval hea elu oleks. „Hea elu“ on suhteline mõiste, mida ma päris noorena mõistsin hetketajumisest hoopis erinevalt. Varem defineerisin seda, kui elu, mis on seotud ainult minuga, kuid täna tean, et „hea elu“ sõltub ka olukorrast riigis. See eeldab tasuvat töökohta ning valikuvõimalusi tööturul ning arenevat ja ajaga kaasas käivat riiki ning ega riik ise ei arene. Riik on ju kõigest välja mõeldud sõna, millega tähistame seda kõige olulisemat – kogukonda, kes peavad ühte hoidma, rolle jagama ning ühisele eesmärgile pühendudes oma kodumaa üles ehitama, olemaks piisavalt tugevad, et hoida oma iseseisvust.

Kõrgharidus tagab ka rahva kõrgelt harituse ning haritud rahvas teeb ühtlasi ka tarku otsuseid. Majanduse virgastamiseks tuleb teha neid nii-öelda tarku otsuseid. Kriis ise on väljapääsmatu, kuid samuti ka kriisist väljatulek. Rumal rahvas läheks säärase olukorra puhul tänavatele mässama, majandusinimesi kiruma ning takkajärgi parastama, väites, et need, kes majanduse arengu eest vastutavad, ei ole oma kohale paslikud, teadvustamata tõsiasja, et ise ei oskaks nad antud probleemiga üldse toime tulla. Tänapäev näitab, et eestlased saavad aru, mis toimub. Noored õpivad edasi ning haridus on see, mis takistab meil rumalate kombel jalgu trampida. Teatakse, et riigi majanduse elavdamiseks tuleb alustada iseendast ning haritud inimesi väärtustatakse ning hinnatakse olenemata olukorrast ning majandusraskuste puhul pöördutakse just nende poole, saamaks toetust raskest ajast välja tulemiseks.

Lõpetan oma mõttekäigu Oliivia Saare luuletuse „Tarkus tuleb tasapisi“ viimase salmiga:

„Tarkus tuleb tasapisi,

Aga kannab vilja,

Tarkust tragilt taga nõuda

Pole iial hilja,“

toonitatakse veelkord, et haridustee on küll pikk ning kõrgkoolis tarkuse omandamine ei ole lihtne, kuid lõppude lõpuks tasub see ära nii indiviidi vaatevinklist kui ka hetkeolukorras majanduse targa suunamise suhtes.